C/2026/3938

1.9.2026

ZALECENIE RADY

z dnia 10 lipca 2026 r.

w sprawie polityki gospodarczej, polityki społecznej, polityki zatrudnienia, polityki strukturalnej i polityki budżetowej Słowacji

(C/2026/3938)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 ([1]), w szczególności jego art. 3 ust. 3,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania ([2]), w szczególności jego art. 6 ust. 1,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Rozporządzenie (UE) 2024/1263 określa cele ram zarządzania gospodarczego, jakimi są wspieranie zdrowych i stabilnych finansów publicznych oraz zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu i odporności poprzez reformy i inwestycje, a także zapobieganie nadmiernym deficytom budżetowym. Rozporządzenie stanowi, że Rada i Komisja prowadzą wielostronny nadzór w kontekście europejskiego semestru zgodnie z celami i wymogami określonymi w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Europejski semestr obejmuje, w szczególności, formułowanie zaleceń dla poszczególnych krajów i nadzór nad ich wdrażaniem.

([1]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1263 z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie skutecznej koordynacji polityk gospodarczych i w sprawie wielostronnego nadzoru budżetowego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 (Dz.U. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

(2) W dniu 25 listopada 2025 r. Komisja przyjęła opinię w sprawie projektu planu budżetowego Słowacji na 2026 r. W tym samym dniu, działając na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011, Komisja przyjęła sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania na 2026 r., w którym wskazała Słowację jako jedno z państw członkowskich, w przypadku których potrzebna będzie szczegółowa ocena sytuacji. Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro, zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii Europejskiej oraz wniosek dotyczący wspólnego sprawozdania o zatrudnieniu na 2026 r., w którym przeanalizowano wdrażanie wytycznych dotyczących zatrudnienia i zasad Europejskiego filaru praw socjalnych. Rada przyjęła zalecenie w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro ([3]) w dniu 21 kwietnia 2026 r., a wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu i zalecenie w sprawie kapitału ludzkiego – w dniu 9 marca 2026 r.

(3) W dniu 29 stycznia 2025 r. Komisja opublikowała Kompas konkurencyjności – strategiczne ramy mające na celu zwiększenie globalnej konkurencyjności Unii w ciągu najbliższych pięciu lat. Wskazano w nim trzy wymogi transformacyjne, tzn. innowacje, dekarbonizację i konkurencyjność oraz bezpieczeństwo, które stanowią podstawowe filary zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Odkąd opublikowano Kompas konkurencyjności, jest on wykorzystywany jako podstawa prac w ramach europejskiego semestru, co pozwala zapewnić spójność polityk gospodarczych państw członkowskich ze strategicznymi celami UE i stworzyć jednolite podejście do zarządzania gospodarczego, które wspiera zrównoważony wzrost, innowacje i odporność w całej Unii.

(4) W 2026 r. europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej nadal przebiega równolegle z ostatnim etapem wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) ([4]). Plany odbudowy i zwiększania odporności (RRP), wraz z finansowaniem w ramach polityki spójności, mają zasadnicze znaczenie dla realizacji priorytetów politycznych w ramach europejskiego semestru, ponieważ w planach tych miały znaleźć się rozwiązania umożliwiające skuteczne sprostanie wszystkim wyzwaniom wskazanym w odpowiednich zaleceniach dla poszczególnych krajów wydanych w ostatnich cyklach lub znacznej części tych wyzwań, a w programach finansowanych w ramach europejskiej polityki spójności wymagano uwzględnienia zaleceń dla poszczególnych krajów. W związku ze zbliżającym się zakończeniem funkcjonowania RRF niezwykle ważne jest utrzymanie reform i inwestycji wspieranych i realizowanych w ramach RRF, w szczególności tych, które przyczyniają się do sprostania wyzwaniom wskazanym w zaleceniach dla poszczególnych krajów, a także wykorzystanie tych reform i inwestycji jako podstawy do dalszych działań.

(5) W dniu 3 czerwca 2026 r. Komisja opublikowała sprawozdanie krajowe na 2026 r. dotyczące Słowacji. Oceniła w nim postępy Słowacji we wdrażaniu zaleceń dla tego kraju z 2025 r. oraz podsumowała realizację RRP przez Słowację. Na podstawie tej analizy w sprawozdaniu krajowym wskazano najpilniejsze wyzwania, przed którymi stoi Słowacja. Oceniono w nim również postępy Słowacji we wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych oraz w realizacji głównych celów Unii dotyczących zatrudnienia, umiejętności oraz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także postępy w realizacji celów ONZ w zakresie zrównoważonego rozwoju.

([3]) Dz.U. C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2026/2434/oj.
([4]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/241 z dnia 12 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

(6) Komisja przeprowadziła szczegółową ocenę sytuacji dla Słowacji na podstawie art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011. Główne ustalenia z oceny podatności Słowacji na zagrożenia makroekonomiczne, którą Komisja przeprowadziła do celów tego rozporządzenia, opublikowano w dniu 20 maja 2026 r. ([5]). W dniu 3 czerwca 2026 r. Komisja stwierdziła, że w Słowacji występują zakłócenia równowagi makroekonomicznej. Słowacja mierzy się w szczególności z podatnościami na zagrożenia związanymi z saldem obrotów z zagranicą i saldem sektora instytucji rządowych i samorządowych, konkurencyjnością, rynkiem mieszkaniowym i zadłużeniem gospodarstw domowych, przy czym działania w ramach polityki pozostają ograniczone. Choć deficyt obrotów bieżących zmniejszył się w 2025 r. dzięki niższym cenom energii i wzrostowi wywozu, należy się spodziewać jego pogorszenia w 2026 r. w związku z mniej sprzyjającą sytuacją zewnętrzną. Deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się w 2025 r., ale pozostaje wysoki i negatywnie wpływa na salda obrotów z zagranicą; ponadto, przy założeniu niezmienionego kursu polityki, prognozuje się, że w 2026 r. pozostanie on zasadniczo bez zmian, a w 2027 r. wzrośnie, prowadząc do dalszego zwiększenia długu publicznego. Inflacja w 2025 r. znacznie przewyższała średnią w strefie euro, częściowo z powodu podwyżek stawek VAT; prognozuje się, że w 2026 r. inflacja bazowa pozostanie jedną z najwyższych w strefie euro. Szybko rosnące jednostkowe koszty pracy jeszcze bardziej osłabiły konkurencyjność i nadal oczekuje się, że w 2026 r. będą rosły stosunkowo szybko. Ceny nieruchomości mieszkalnych gwałtownie wzrosły w 2025 r. w warunkach niższych stóp oprocentowania kredytów hipotecznych i prawdopodobnie nadal będą szybko rosły ze względu na ograniczoną podaż. Wraz ze spadkiem stóp procentowych i wzrostem dochodów zwiększyło się również zadłużenie gospodarstw domowych. Postępy w realizacji polityki są ograniczone. W przyszłości skuteczne rozwiązanie kluczowych problemów związanych z opodatkowaniem pracy, konkurencyjnością, podażą mieszkań i polityką fiskalną pozwoliłoby ograniczyć te podatności na zagrożenia.

(7) W dniu 21 stycznia 2025 r. Rada, na podstawie oceny i zalecenia Komisji, przyjęła zalecenie w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Słowacji ([6]). Plan ten obejmuje lata 2025–2028 i przedstawia dostosowanie fiskalne rozłożone na okres czterech lat. Rada zaleciła następujące maksymalne stopy wzrostu wydatków netto: 3,8 % w 2025 r., 0,9 % w 2026 r., 1,6 % w 2027 r. oraz 1,5 % w 2028 r., co odpowiada maksymalnym skumulowanym stopom wzrostu obliczonym przez odniesienie do roku bazowego 2023, wynoszącym: 10,3 % w 2025 r., 11,2 % w 2026 r., 13,0 % w 2027 r. oraz 14,8 % w 2028 r. W latach 2025–2028 te maksymalne stopy wzrostu wydatków netto są spójne ze ścieżką korygującą, jak zaleciła w dniu 21 stycznia 2025 r. Rada na mocy art. 126 ust. 7 TFUE, w celu likwidacji nadmiernego deficytu ([7]); procedura nadmiernego deficytu wobec Słowacji zostaje więc zawieszona.

(8) Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie i jej reperkusje stanowią dla Unii Europejskiej wyzwanie egzystencjalne. Komisja zwróciła się do państw członkowskich, aby wystąpiły o uruchomienie w skoordynowany sposób krajowej klauzuli wyjścia przewidzianej w pakcie stabilności i wzrostu w celu wsparcia działań UE na rzecz szybkiego i znacznego zwiększenia wydatków na obronę ([8]), a Rada Europejska pozytywnie odniosła się do tej propozycji w dniu 6 marca 2025 r. W następstwie wniosku Słowacji i na zalecenie Komisji Rada w dniu 8 lipca 2025 r. przyjęła zalecenie zezwalające Słowacji na odchylenie od zalecanych maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto ([9]). Okres, w którym uruchomiona zostaje krajowa klauzula wyjścia (2025–2028), umożliwia Słowacji zmianę priorytetów wydatków sektora instytucji rządowych i samorządowych lub zwiększenie dochodów sektora instytucji rządowych i samorządowych, tak aby trwale wyższe wydatki na obronę nie zagrażały stabilności finansów publicznych w perspektywie średniookresowej.

(9) W dniu 30 kwietnia 2026 r. Słowacja przedłożyła swoje roczne sprawozdanie z postępów za 2026 r. ([10]) zawierające informacje na temat przestrzegania zalecanych maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto oraz stanu realizacji reform i inwestycji ukierunkowanych na główne wyzwania wskazane w zaleceniach krajowych w ramach europejskiego semestru. Roczne sprawozdanie z postępów odzwierciedla również półroczną sprawozdawczość Słowacji z postępów w realizacji planu odbudowy i zwiększania odporności, zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/241.

([5]) SWD(2026) 142 final.

([6]) Zalecenie Rady z dnia 21 stycznia 2025 r. w sprawie zatwierdzenia krajowego średniookresowego planu budżetowo-strukturalnego Słowacji (Dz.U. C, C/2025/645, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/645/oj).

([7]) Zalecenie Rady mające na celu likwidację nadmiernego deficytu budżetowego w Słowacji, przyjęte w dniu 21 stycznia 2025 r. Wszystkie dokumenty związane z procedurą nadmiernego deficytu Słowacji dostępne są pod adresem: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/slovakia_en.

([8]) Komunikat Komisji pt. „Uwzględnianie wyższych wydatków na obronność zgodnie z paktem stabilności i wzrostu", Bruksela, 19 marca 2025 r., C(2025) 2000 final.

([9]) Zalecenie Rady z dnia 8 lipca 2025 r. zezwalające Słowacji na odchylenie od maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto ustalonych przez Radę na podstawie rozporządzenia (UE) 2024/1263 (Uruchomienie krajowej klauzuli wyjścia) (Dz.U. C, C/2025/3974, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3974/oj).

([10]) Roczne sprawozdania z postępów za 2026 r. są dostępne na stronie: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

(10) Wzrost realnego PKB w 2025 r. wyniósł 0,8 %, a inflacja HICP – 4,2 %. Według prognozy Komisji z wiosny 2026 r. realny PKB wzrośnie o 0,8 % w 2026 r. i o 1,5 % w 2027 r., a inflacja HICP wyniesie 4,3 % w 2026 r. i 3,2 % w 2027 r.

(11) Według danych Eurostatu ([11]) deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych Słowacji spadł z 5,3 % PKB w 2024 r. do 4,5 % PKB w 2025 r. Zmniejszenie deficytu w 2025 r. wynika głównie z działań konsolidacyjnych oraz niższych od oczekiwanych inwestycji w obronność, spowodowanych opóźnieniami w dostawach niektórych rodzajów sprzętu wojskowego. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych do daty granicznej prognozy deficyt przewidziany w prognozie Komisji z wiosny 2026 r. ma wynieść 4,6 % PKB w 2026 r. i 5,4 % w 2027 r. Nieznaczny wzrost deficytu w 2026 r. wynika przede wszystkim ze zwiększenia inwestycji związanego z przesuniętymi z poprzedniego roku dostawami sprzętu wojskowego. Z kolei wzrost deficytu w 2027 r. będzie wynikał głównie z oczekiwanych dostaw sprzętu wojskowego.

(12) Z szacunków Komisji wynika, że w 2025 r. kurs polityki fiskalnej ([12]), który obejmuje wydatki finansowane zarówno ze środków krajowych, jak i unijnych, był restrykcyjny, na poziomie 1,1 % PKB. Przewiduje się, że będzie on restrykcyjny zarówno w 2026 r., jak i w 2027 r., odpowiednio na poziomie 0,5 % i 1,1 % PKB.

(13) Według danych Eurostatu ([13]) dług sektora instytucji rządowych i samorządowych Słowacji wzrósł z 59,7 % PKB na koniec 2024 r. do 61,4 % PKB na koniec 2025 r. Wzrost relacji długu do PKB w 2025 r. odzwierciedla głównie wysoki deficyt pierwotny sektora instytucji rządowych i samorządowych. Do pogorszenia dynamiki zadłużenia przyczynia się również fakt, że wydatki z tytułu odsetek rosną szybciej niż gospodarka. Przy uwzględnieniu środków z zakresu polityki znanych w dacie granicznej prognozy relacja długu do PKB przewidziana w prognozie Komisji z wiosny 2026 r. ma wzrosnąć do 63,7 % do końca 2026 r., a następnie do 66,9 % do końca 2027 r. Wzrost w 2026 i 2027 r. odzwierciedla głównie utrzymujący się wysoki deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych.

(14) Według danych Eurostatu ([14]) całkowite wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych na obronę w Słowacji wyniosły 2,0 % PKB w 2025 r., co oznacza wzrost o 0,6 punktu procentowego PKB w porównaniu z 2021 r., tj. rokiem odniesienia. Na podstawie prognozy Komisji z wiosny 2026 r. przewiduje się, że ich poziom utrzyma się w 2026 r. Stanowi to wzrost o 0,6 punktu procentowego PKB w porównaniu z 2021 r., tj. rokiem odniesienia ([15]).

(15) Unia nadal stoi w obliczu ryzyka zakłóceń w dostawach energii i dużej zmienności cen, spotęgowanego napięciami geopolitycznymi, które wpływają na światowe rynki ropy naftowej i gazu. Doświadczenia z kryzysu energetycznego w latach 2022–2023 pokazały, że szeroko zakrojone i nieukierunkowane środki wiążą się z dużymi kosztami fiskalnymi i są nieefektywne pod względem społecznym i gospodarczym. Od wybuchu wojny na Bliskim Wschodzie w lutym 2026 r. Słowacja nie przyjęła nowych środków polityki fiskalnej w celu złagodzenia wpływu wysokich cen energii na gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa ([16]).

([11]) Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22.4.2026 r.

([12]) Kurs polityki fiskalnej jest zdefiniowany jako miara rocznej zmiany sytuacji budżetowej sektora instytucji rządowych i samorządowych. Służy on do oceny impulsu dla gospodarki wynikającego z polityk fiskalnych, zarówno tych finansowanych ze środków krajowych, jak i z budżetu UE. Miernikiem kursu polityki fiskalnej jest różnica między (i) potencjalnym wzrostem w perspektywie średnioterminowej a (ii) zmianą poziomu wydatków pierwotnych po skorygowaniu o działania dyskrecjonalne po stronie dochodów oraz z uwzględnieniem wydatków finansowanych z bezzwrotnego wsparcia (dotacji) w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych.

([13]) Eurostat-Euro Indicators [Wskaźniki dotyczące euro, Eurostat], 22.4.2026 r.

([14]) Eurostat, wydatki sektora instytucji rządowych i samorządowych według klasyfikacji funkcji sektora instytucji rządowych i samorządowych (COFOG).

([15]) Definicja „wydatków na obronę" według NATO różni się od definicji „obrony narodowej" według klasyfikacji COFOG. Mogą ponadto występować różnice związane z czasem rejestracji wydatków, w szczególności wydatków na sprzęt wojskowy, ponieważ sprawozdawczość NATO opiera się na innych zasadach dotyczących czasu rejestracji niż rachunki narodowe.

([16]) Odzwierciedla to sytuację w dacie granicznej prognozy Komisji z wiosny 2026 r. (4 maja 2026 r.).

(16) Według obliczeń Komisji wydatki netto w Słowacji wzrosły o 1,7 % w 2025 r., a o 5,4 % w ujęciu łącznym w latach 2024 i 2025. Wzrost wydatków netto w 2025 r. jest poniżej poziomu zalecanej maksymalnej stopy wzrostu. Łącznie w latach 2024 i 2025 skumulowana stopa wzrostu wydatków netto jest również niższa niż zalecana maksymalna stopa wzrostu.

(17) Na podstawie obliczeń Komisji przewiduje się, że wydatki netto w Słowacji wzrosną o 2,9 % w 2026 r., a o 8,4 % w ujęciu łącznym w latach 2024, 2025 i 2026. Wzrost wydatków netto w 2026 r. przekracza zalecaną maksymalną stopę wzrostu, stanowiąc odchylenie o 0,8 % PKB w ujęciu rocznym. Łącznie w latach 2024, 2025 i 2026 przewidywana skumulowana stopa wzrostu wydatków netto jest niższa niż zalecana maksymalna stopa wzrostu ([17]).

(18) Ponadto niedostateczne wdrażanie dotychczasowych przeglądów wydatków publicznych w ramach procesu budżetowego utrudnia osiągnięcie potencjalnych oszczędności, które mogłyby w przeciwnym razie poprawić stan finansów publicznych.

(19) W 2025 r. klin podatkowy (opodatkowanie dochodów z pracy) w Słowacji utrzymywał się powyżej średniej unijnej w odniesieniu do wszystkich poziomów zarobków, w szczególności w przypadku osób o niskich dochodach. Niedawne podwyżki obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne doprowadziły do dalszego wzrostu klina podatkowego dla tej grupy. Dochody z tytułu okresowych podatków od nieruchomości w Słowacji utrzymywały się na niskim poziomie i poniżej średniej unijnej, głównie ze względu na fakt, że w ramach systemu podatkowego uwzględniana jest powierzchnia, czyli nieruchomości podlegają opodatkowaniu według powierzchni, a nie wartości rynkowej, co ogranicza generowanie dochodów, zmniejsza sprawiedliwość i przyczynia się do presji na wzrost cen nieruchomości mieszkalnych. Dochody z podatków ekologicznych, w tym podatków od transportu, zanieczyszczenia środowiska i wykorzystania zasobów naturalnych, utrzymują się stale poniżej średniej unijnej, co wskazuje na niewykorzystany potencjał wzmocnienia zasady „zanieczyszczający płaci".

(20) W ciągu ostatnich dwóch lat miały miejsce znaczne podwyżki podatków dochodowych od osób prawnych (CIT), natomiast wprowadzenie w styczniu 2025 r. trzech progów CIT jeszcze bardziej skomplikowało system. Zarówno efektywna stawka opodatkowania, jak i nominalna stawka podatku CIT dla dużych przedsiębiorstw przekraczają średnią unijną. Na otoczenie działalności gospodarczej dodatkowo negatywnie wpływa niedawno wprowadzony podatek od usług płatniczych. Tymczasem podwyższenie stawki podstawowej VAT z 20 % do 23 % spowodowało dodatkowe obciążenie podatkowe gospodarstw domowych, a dwie obniżone stawki VAT, obejmujące wiele towarów i usług, komplikują system i zwiększają wydatki podatkowe. Ponadto zyski kapitałowe ze sprzedaży nieruchomości są zwolnione z podatku po pięciu latach, co zmniejsza podstawę opodatkowania i zachęca do długoterminowych inwestycji mieszkaniowych. Chociaż luka w podatku VAT w Słowacji spowodowana nieprzestrzeganiem przepisów podatkowych zmniejszyła się, nadal jest wyższa od średniej unijnej wynoszącej 8,2 %. Wprawdzie Słowacja poczyniła postępy w cyfryzacji administracji podatkowej, jednak dalsze postępy, w szczególności w zakresie fakturowania elektronicznego, które jest już wdrażane, i wstępnie wypełnionych deklaracji podatkowych, mogłyby pomóc w uszczelnieniu systemu podatkowego, uprościć przestrzeganie przepisów podatkowych i obniżyć koszty. Jednocześnie elektroniczne składanie zeznań podatkowych utrzymuje się na niskim poziomie, znacznie poniżej średniej unijnej.

(21) W ostatnich latach stopniowej rozbudowie uległ system opieki społecznej, co wiąże się z coraz większymi kosztami. Rozbudowane świadczenia społeczne, takie jak stała 13. emerytura, darowizny dla rodziców potrącane z podatku dochodowego i dotacje w energetyce, nie są skutecznie ukierunkowane na słabsze grupy społeczne, a środki dotyczące energii, obejmujące obecnie 90 % gospodarstw domowych, nadal zakłócają sygnały cenowe z rynku.

([17]) Ponieważ Słowacja korzysta z elastyczności przewidzianej w krajowej klauzuli wyjścia, ocena zgodności opiera się na drugim z tych porównań.

(22) Słowacja nadal boryka się z poważnym niedoborem mieszkań – w kraju tym utrzymuje się najniższy wskaźnik zasobów mieszkaniowych na mieszkańca w UE, a działalność budowlana uległa dalszemu osłabieniu – w pierwszej połowie 2025 r. rozpoczęto budowę zaledwie 7 241 nowych lokali mieszkalnych. To pogorszenie koniunktury wpisuje się w szerszy spadek liczby inwestycji mieszkaniowych, ponieważ liczba pozwoleń na budowę, która osiągnęła szczytowy poziom w 2021 r., od tego czasu do 2024 r. systematycznie spadała, w wyniku czego poziom ogólnych zasobów mieszkaniowych Słowacji utrzymuje się znacznie poniżej średniej unijnej. Chociaż przyjęto nową ustawę o budownictwie mającą usprawnić procedury wydawania pozwoleń, jej wdrażanie jest na wczesnym etapie, a efekty nie są jeszcze widoczne. Równie słabo rozwinięty jest sektor wynajmu, a odsetek mieszkań na wynajem jest znacznie poniżej średniej unijnej i nie wykazuje wzrostu w czasie. Dane ze spisu powszechnego wskazują na wyraźny spadek odsetka prywatnych lokali mieszkalnych na wynajem, który w 2021 r. zmniejszył się do zaledwie 0,86 %. Dalece niewystarczająca jest również liczba mieszkań socjalnych, które stanowią zaledwie 2,5 % wszystkich zasobów, co jest jednym z najniższych udziałów w UE. Te niedobory systemowe w nieproporcjonalny sposób dotykają społeczności marginalizowane, w szczególności rodziny romskie, z których 86 % żyje w warunkach przeludnienia, często w wydzielonych osiedlach pozbawionych podstawowej infrastruktury, takiej jak stały dostęp do wody. Niepewne warunki mieszkaniowe utrudniają integrację tych osób w edukacji i zatrudnieniu. Ponadto w ciągu ostatnich dziesięciu lat w Słowacji znacznie wzrosła liczba osób bezdomnych. Sytuację pogarsza fakt, że dodatki mieszkaniowe pokrywają jedynie minimalny ułamek kosztów wynajmu, przez co nie zapewniają znaczącego wsparcia w zakresie przystępności cenowej mieszkań na wynajem.

(23) Systematyczne, konkretne i terminowe angażowanie władz lokalnych i regionalnych, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i innych odpowiednich zainteresowanych stron pozostaje nieodzowne do zapewnienia szerokiego poczucia odpowiedzialności za pomyślne wdrażanie unijnych instrumentów finansowania, także w kontekście europejskiego semestru.

(24) Wdrażanie programów polityki spójności, które obejmują wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz Funduszu Spójności (FS), pozostaje w Słowacji poniżej średniej UE, zarówno pod względem wyboru projektów, jak i płatności. Ważne jest, aby wzmożyć i przyspieszyć wysiłki na rzecz zapewnienia szybkiego ukończenia inwestycji, przy jednoczesnej maksymalizacji ich wpływu w terenie. Słowacja podejmuje już działania w ramach swoich programów polityki spójności, aby pobudzać konkurencyjność i wzrost. Słowacja nadal mierzy się jednak z wyzwaniami dotyczącymi wdrażania, m.in. związanymi z inwestycjami w badania i rozwój oraz innowacjami, cyfryzacją, ochroną przyrody i różnorodności biologicznej oraz integracją Romów. Jednocześnie Słowacja musi przyspieszyć wdrażanie FST, ponieważ środki mają zostać wypłacone do końca 2026 r. Konieczne jest zapewnienie szybkiej i skutecznej realizacji nowych inwestycji wskazanych przez Słowację w przeglądzie śródokresowym funduszy polityki spójności, w szczególności inwestycji związanych z pięcioma priorytetami określonymi w rozporządzeniu w sprawie przeglądu śródokresowego ([18]).

(25) Regiony Słowacji położone przy wschodniej granicy mierzą się z dodatkowymi wyzwaniami, które ograniczają ich perspektywy rozwoju gospodarczego i społecznego, ponieważ istniejące wyzwania strukturalne ulegają pogłębieniu. Wpływ rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie zwiększa presję na bezpieczeństwo, zakłóca transgraniczną działalność gospodarczą oraz zmniejsza atrakcyjność inwestycyjną.

(26) Słowacja mierzy się z szeregiem wyzwań, które dotyczą otoczenia działalności gospodarczej oraz administracji publicznej, cyfryzacji, badań naukowych i innowacji, systemu wymiaru sprawiedliwości i systemu antykorupcyjnego, dekarbonizacji i transformacji przemysłu, rozwoju mobilności bezemisyjnej, rynku pracy, edukacji i opieki zdrowotnej.

(27) Na otoczenie działalności gospodarczej Słowacji nadal negatywnie wpływają nieprzewidywalne ramy regulacyjne. Częste korzystanie z szybkich ścieżek legislacyjnych i poprawek inicjowanych przez posłów do parlamentu, często z pominięciem standardowej oceny skutków i konsultacji z zainteresowanymi stronami, przyczynia się do niestabilności regulacyjnej. Chociaż formalnie wprowadzono ramy lepszego stanowienia prawa, są one stosowane w sposób niespójny i w dużej mierze formalistyczny, co ogranicza ich skuteczność w poprawie jakości i przewidywalności prawodawstwa. W rezultacie konsultacje z zainteresowanymi stronami i oceny skutków nie są odpowiednio włączone do procesu legislacyjnego, a niedawne działania, w tym działania w ramach RRP, przyniosły jedynie niewielką poprawę. Jednocześnie obciążenia administracyjne pozostają znaczne, a skomplikowane procedury i wymogi dotyczące zgodności nadal utrudniają prowadzenie działalności gospodarczej. Ponadto w Słowacji utrzymują się bariery regulacyjne i administracyjne dla jednolitego rynku, które mają wpływ na transgraniczne świadczenie usług i swobodę przedsiębiorczości, w szczególności ze względu na fragmentaryczne zakazy prowadzenia pojazdów i restrykcyjne przepisy dotyczące sprzedaży detalicznej.

([18]) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/1914 z dnia 18 września 2025 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1058 i (UE) 2021/1056 w odniesieniu do środków szczególnych mających na celu sprostanie strategicznym wyzwaniom w kontekście przeglądu śródokresowego.

(28) Rozdrobnienie struktur zarządzania na szczeblu lokalnym nadal utrudnia świadczenie wysokiej jakości usług publicznych. Duża liczba małych gmin, często o ograniczonych zdolnościach administracyjnych i niewystarczającym finansowaniu w stosunku do zakresu swoich obowiązków, utrudnia skuteczne planowanie inwestycji i absorpcję funduszy UE. Chociaż poczyniono pewien postęp w zakresie poprawy koordynacji strategicznej na szczeblu centralnym i łączenia zdolności administracyjnych na szczeblu lokalnym przez pilotażowe wdrożenie centrów usług wspólnych, współpraca międzygminna pozostaje ograniczona i nie rozpoczęto jeszcze kompleksowej reformy zarządzania na szczeblu lokalnym.

(29) Ostatnie zmiany legislacyjne osłabiły przejrzystość i konkurencję w zamówieniach publicznych. Podwyższenie progów powodujących obowiązek publikacji i uproszczenie procedur zmniejszyły obciążenia administracyjne, ale również stworzyły zagrożenia dla konkurencji i przejrzystości, w szczególności w przypadku zamówień poniżej progów. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego są nadal długotrwałe i nadal dominuje stosowanie kryteriów najniższej ceny, co ogranicza uwzględnianie aspektów związanych z jakością i kosztami cyklu życia. Zapewnienie skutecznego nadzoru i wzmocnienie roli właściwych organów w ochronie konkurencji i przejrzystości ma zasadnicze znaczenie dla poprawy efektywności wydatków publicznych i wspierania dobrych rządów.

(30) Utrzymują się obawy co do systemu sądownictwa i ram antykorupcyjnych, a zdolność do wykrywania, prowadzenia postępowań przygotowawczych i ścigania w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu uległa dalszemu pogorszeniu. Nadal bardzo dużo osób uważa, że przy prowadzeniu działalności gospodarczej w Słowacji dochodzi do przypadków korupcji, a odsetek osób zgłaszających takie doświadczenia pozostaje bardzo wysoki. Ryzyko zidentyfikowane w latach 2024 i 2025 w związku z likwidacją wyspecjalizowanych agencji antykorupcyjnych (Urzędu Prokuratury Specjalnej i Narodowej Agencji ds. Przestępczości) oraz reformą prawa karnego, w wyniku której skrócono terminy przedawnienia i wyroki za przestępstwa korupcyjne, nadal się urzeczywistnia. Wiąże się to z wykonywaniem przez Prokuratora Generalnego uprawnień do uchylania prawomocnych decyzji prokuratorów niższego szczebla i organów ścigania na etapie postępowania przygotowawczego. Po reorganizacji policji i prokuratury liczba wykrytych i ściganych spraw dotyczących korupcji gwałtownie spadła. Na sposób rozstrzygnięcia kilku głośnych spraw dotyczących korupcji nieodwracalnie wpłynęło obniżenie wymiaru kar za przestępstwa korupcyjne oraz skrócenie terminów doprowadzenia sprawców przed oblicze wymiaru sprawiedliwości. W grudniu 2025 r. próba likwidacji Urzędu Ochrony Sygnalistów wzbudziła dodatkowe obawy dotyczące funkcjonowania ram antykorupcyjnych oraz tego, że potencjalni sygnaliści mogą obawiać się ujawniać informacje o korupcji na wysokim szczeblu. Ogólnie rzecz biorąc, wydarzenia te jeszcze bardziej uwypukliły brak solidnych ram antykorupcyjnych, co obecnie sprzyja nieprawidłowym ingerencjom. Wyeliminowanie stwierdzonych niedociągnięć w zakresie niewystarczającej specjalizacji właściwych organów wymaga podjęcia zdecydowanych działań.

(31) W systemie wymiaru sprawiedliwości wprowadzono reformę mapy sądownictwa, która jest obecnie przedmiotem oceny. Utrzymują się jednak obawy dotyczące wciąż niewystarczających gwarancji niezależności sądownictwa, w szczególności w odniesieniu do członków Rady Sądownictwa, których uprawnienia, na przykład w zakresie postępowań dyscyplinarnych, zostały jeszcze bardziej zwiększone, choć niedawno rząd podjął inicjatywy służące odwołaniu tych członków z urzędu. Opisane zmiany stanowią bezpośrednie zagrożenie dla rozwoju działalności gospodarczej i otoczenia regulacyjnego Słowacji.

(32) Słowacja poczyniła postępy w zakresie infrastruktury cyfrowej zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich, a prywatni operatorzy telekomunikacyjni inwestują w sieci gigabitowe i 5G. Niemniej jednak podjęcia dalszych działań nadal wymaga stosunkowo słaby zasięg na obszarach wiejskich, gdzie wydatki publiczne są ograniczone. Należy się spodziewać, że środki ustawodawcze wprowadzone w 2025 r., w tym ustawa o budownictwie i akt w sprawie infrastruktury gigabitowej, będą wspierać rozwój infrastruktury cyfrowej, choć nadal istnieją pewne wyzwania regulacyjne. Powolne tempo przyjmowania technologii cyfrowych w Słowacji nadal utrudnia konkurencyjność i wzrost gospodarczy – tylko 57 % małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) osiągnęło w 2025 r. co najmniej podstawowy poziom wykorzystania technologii cyfrowych, w porównaniu ze średnią unijną wynoszącą 71 %. Brak wystarczających umiejętności cyfrowych i możliwości podnoszenia kwalifikacji wśród pracowników oraz trudności w przyciąganiu specjalistów w dziedzinie ICT stanowią poważne wyzwania dla przedsiębiorstw. Pomimo szeregu bieżących wysiłków rozdrobnienie, brak skupienia się na doświadczeniach użytkowników i powolne wdrażanie administracji elektronicznej zmniejszają wiarygodność reform, co zwraca uwagę na potrzebę lepszego zarządzania danymi, zwiększenia interoperacyjności i dalszej integracji usług administracji elektronicznej.

(33) Słowacja, sklasyfikowana w 2025 r. jako „wschodzący innowator", odnotowała rosnącą rozbieżność między swoimi wynikami a średnią unijną. Wydatki sektora publicznego na badania i rozwój zmniejszyły się z 0,45 % w 2023 r. do 0,39 % w 2024 r., co oznacza poziom znacznie poniżej średniej unijnej. W 2023 r. rząd zobowiązał się do utrzymania trajektorii corocznego wzrostu wydatków publicznych na badania i rozwój, które do 2030 r. powinny osiągnąć 0,67 % PKB. Należy utrzymać tę trajektorię, aby poprawić konkurencyjność Słowacji, a uzupełnieniem tego działania powinno być dalsze stymulowanie prywatnych inwestycji w badania i rozwój, które pozostają na krytycznie niskim poziomie.

(34) Środowisko badań naukowych i innowacji w Słowacji pozostaje rozdrobnione, a w zakresie poprawy współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem badawczym poczyniono ograniczony postęp. Ekosystem badań naukowych i innowacji nie jest przewidywalny ze względu na słabo rozwinięte ramy instytucjonalne bez wyraźnie przydzielonych zakresów obowiązków. Promowanie praktyk opracowanych w ramach RRP związanych z przeprowadzaniem międzynarodowych ocen dotyczących przyznawania dotacji oraz transferu wiedzy będzie miało kluczowe znaczenie dla poprawy jakości wyników badań naukowych i zwiększenia prawdopodobieństwa ich pomyślnej komercjalizacji. Aby jeszcze bardziej zachęcić do współpracy między przedsiębiorstwami a środowiskiem akademickim, a w szczególności w zakresie transferu technologii, dla Słowacji korzystne byłoby stosowanie najlepszych praktyk międzynarodowych w zakresie własności praw własności intelektualnej powstałych na uniwersytetach.

(35) Możliwości inwestowania przez MŚP w badania i rozwój są ograniczone, ponieważ obecny system zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju jest ukierunkowany na większe przedsiębiorstwa. Poprawa systemów zachęt na rzecz badań i rozwoju oraz ukierunkowanie polityki w zakresie badań i rozwoju w większym stopniu na MŚP mogłoby zwiększyć potencjał wzrostu Słowacji.

(36) Gospodarka Słowacji, w tym jej duży i energochłonny sektor przemysłu, nadal mierzy się z wyzwaniami związanymi z konkurencyjnością w kontekście działań modernizacyjnych i osiągania celów klimatycznych. Przemysł nadal jest dużym sektorem pod względem zużycia energii i intensywności emisji dwutlenku węgla, chociaż w ostatnich latach zarówno zużycie energii, jak i intensywność emisji uległy zmniejszeniu dzięki poprawie efektywności i zmianom strukturalnym. Wysokie ceny energii nadal stanowią poważne wyzwanie dla przedsiębiorstw, odzwierciedlając problemy strukturalne. Aby osiągnąć racjonalną pod względem kosztów transformację w kierunku dekarbonizacji przy jednoczesnym utrzymaniu konkurencyjności przemysłu, Słowacja musi nadal inwestować w efektywność energetyczną i przyspieszyć elektryfikację procesów przemysłowych. Można by do tego zachęcać również za pomocą środków poprawiających stosunek cen energii elektrycznej do cen gazu ziemnego. Potencjał produkcji krajowej w zakresie wytwarzania technologii neutralnych emisyjnie pozostaje niedostatecznie wykorzystywany. Integracja nowo powstających gałęzi przemysłu z łańcuchami wartości UE oraz dążenie do opracowania produktów w większym stopniu opartych na innowacjach pozostają kluczową szansą dla gospodarki Słowacji.

(37) Pomimo wysiłków Słowacji na rzecz dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego i zmniejszenia popytu zależność od paliw kopalnych z Rosji pozostaje znaczna, co naraża ten kraj na ryzyko zewnętrzne. W 2025 r. ponad 50 % gazu ziemnego i ponad 80 % ropy naftowej pochodziło z Rosji. Udział odnawialnych źródeł energii w koszyku energii elektrycznej Słowacji należał do najniższych w UE w 2025 r., a potencjał energii wiatrowej tego kraju pozostaje niewykorzystany. Po wycofaniu węgla w 2023 r. dekarbonizacja Słowacji opiera się głównie na energii jądrowej. Na średnie ceny energii elektrycznej nadal znaczący wpływ ma kosztowny gaz ziemny. Zmniejszenie jego udziału w produkcji energii elektrycznej pomogłoby ustabilizować słowacki system elektroenergetyczny, co zapewniłoby bardziej przystępne ceny energii elektrycznej i wsparcie konkurencyjności. Słowacja podjęła kroki w celu przyspieszenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych i poprawy ram legislacyjnych w ramach RRP, ale wprowadzanie odnawialnych źródeł energii jest nadal bardzo powolne. Brak długoterminowej pewności dla podmiotów inwestujących w energię ze źródeł odnawialnych pozostaje jedną z głównych przeszkód strukturalnych dla opracowywania nowych projektów. W szczególności rozszerzenie wykorzystania aukcji energii elektrycznej i zwiększenie skali umów długoterminowych przyczyniłoby się do opracowania większych projektów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, a jednocześnie otworzyłoby nowe rozwiązania w zakresie dekarbonizacji dla sektorów energochłonnych.

(38) Aby zaspokoić zwiększone potrzeby w zakresie elektryfikacji przemysłu i zrównoważonej mobilności, konieczne są dalsze wysiłki na rzecz przyspieszenia inwestycji w nową sieć i zwiększenia jej przepustowości. Przyspieszenie dekarbonizacji sektora ogrzewania i chłodzenia dzięki powszechniejszemu wykorzystaniu rozwiązań z zakresu energii odnawialnej pomogłoby w osiągnięciu celów klimatycznych i przyczyniłoby się do zwiększenia przystępności cen energii. Oprócz dalszego rozwoju elektryfikacji przejście na gospodarkę niskoemisyjną mogłoby przyspieszyć dzięki upowszechnieniu rozwiązań geotermalnych, ponieważ w niektórych lokalizacjach Słowacji panują warunki geologiczne sprzyjające stosowaniu takich rozwiązań.

(39) O bardzo niskim wskaźniku rozpowszechnienia mobilności bezemisyjnej w Słowacji świadczą jeden z najniższych w UE odsetków nowych rejestracji pojazdów bezemisyjnych w UE, ale także opóźnienia w rozwoju infrastruktury do ładowania i tankowania pojazdów bezemisyjnych. Chociaż Słowacja przyjęła pewne reformy w ramach RRP, nie wprowadzono jeszcze zachęt wspierających wprowadzanie bezemisyjnych pojazdów i infrastruktury. Wprowadzenie zachęt nakreślonych w planie działania na rzecz elektromobilności ma kluczowe znaczenie dla umożliwienia sektorowi prywatnemu dokonania dalszych znacznych inwestycji. Podobnie słowacka infrastruktura transportu kolejowego jest modernizowana powoli, co ogranicza jej atrakcyjność zarówno dla pasażerów, jak i dla transportu towarowego. Ponadto Słowacji brakuje scentralizowanego podejścia do długoterminowego finansowania budowy i renowacji krajowej infrastruktury transportowej. Można temu zaradzić przez zapewnienie stabilnych i przewidywalnych krajowych środków budżetowych na rozwój i utrzymanie infrastruktury transportowej, wykorzystywanych równolegle z finansowaniem unijnym oraz finansowaniem w ramach partnerstw publiczno--prywatnych. Ponadto konieczne jest dalsze usprawnianie etapów poprzedzających realizację inwestycji w infrastrukturę transportową, aby przyspieszyć rozwój infrastruktury transportowej oraz zapewnić jej właściwe utrzymanie. Brak odpowiednich możliwości transportu w Słowacji, w szczególności na obszarach wiejskich, często ogranicza dodatkowo mobilność dotkniętych tym problemem gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz ich dostęp do podstawowych usług. W szczególności opóźniony pozostaje rozwój połączeń transportu publicznego, a także wdrażanie rozwiązań w zakresie aktywnej mobilności, transportu na żądanie oraz taksówek społecznych dla gospodarstw domowych o niskich dochodach w regionach najbardziej dotkniętych tym problemem, takich jak środkowa i wschodnia Słowacja.

(40) Chociaż Słowacja wdrożyła plan w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu, wdrażanie polityk w zakresie odporności na zmianę klimatu opóźnia się ze względu na brak gotowości instytucjonalnej, niską świadomość na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz nieodpowiedni stopień współpracy międzyresortowej. Jakość wody i gospodarka wodna nadal się pogarszają, również ze względu na zmiany hydromorfologiczne i zanieczyszczenie pestycydami, co wpływa na produktywność przemysłu i rolnictwa oraz na zdrowie ludzi. Chociaż poczyniono pewien postęp w zakresie recyklingu odpadów opakowaniowych, Słowacji nadal grozi nieosiągnięcie wartości docelowych dotyczących odpadów komunalnych i odpadów opakowaniowych oraz wartości docelowej na 2035 r. dotyczącej składowanych odpadów komunalnych. Na produktywność rolnictwa, leśnictwa i sektorów związanych z wodą wpływa również pogarszający się stan ekosystemów, co ma poważne skutki gospodarcze. Wynika to głównie z czynników takich jak niezrównoważone leśnictwo i rolnictwo, rozwój infrastruktury i gatunki inwazyjne.

(41) Biorąc pod uwagę kluczową rolę kapitału ludzkiego w zwiększaniu konkurencyjności i strategicznej autonomii Unii, w 2026 r. Rada zaleciła państwom członkowskim podjęcie pilnych działań w celu sprostania wyzwaniom strukturalnym związanym z kapitałem ludzkim w dziedzinie umiejętności, edukacji i szkoleń i ograniczającym konkurencyjność. Zalecenia krajowe na 2026 r. skierowane do Słowacji mogą przyczynić się do wdrożenia zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii.

(42) Wyzwaniem pozostaje wysoki poziom bezrobocia długotrwałego grup niedostatecznie reprezentowanych, w szczególności Romów, pracowników o niskich umiejętnościach i pracowników w starszym wieku, co pogłębia niedobory kwalifikacji i dysproporcje regionalne. Chociaż sytuacja we wschodnich regionach kraju jest gorsza, inwestycje w strategie polityczne mające pomóc słabszym grupom społecznym w znalezieniu lub utrzymaniu zatrudnienia pozostają jednak na niskim poziomie. Uczestnictwo w rynku pracy, zwłaszcza w przypadku kobiet, jest utrudnione ze względu na niewystarczającą dostępność i niewystarczające wykorzystanie przystępnych cenowo, wysokiej jakości usług wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, zwłaszcza dla dzieci poniżej 3. roku życia, przy czym nierówności dotykają grupy defaworyzowane. Ponadto bardzo ograniczona pozostaje elastyczna organizacja pracy, taka jak praca w niepełnym wymiarze czasu pracy oraz telepraca.

(43) Słowacja mierzy się z utrzymującymi się wyzwaniami w systemie edukacji i umiejętności, co ogranicza długoterminowy wzrost gospodarczy i negatywnie wpływa na wyniki na rynku pracy. Poczyniono ograniczony postęp w podnoszeniu umiejętności podstawowych, zwłaszcza wśród osób uczących się ze środowisk defaworyzowanych, w tym z marginalizowanych społeczności romskich. W ramach niedawnych reform legislacyjnych wprowadzono środki mające na celu poprawę umiejętności matematycznych i wzmocnienie kompetencji podstawowych. Wysoki odsetek uczniów nie posiada minimalnej biegłości w zakresie podstawowych przedmiotów, a ich wyniki są poniżej średniej unijnej. Absencja i wczesne kończenie nauki, zwłaszcza na obszarach wiejskich, jeszcze bardziej obniżają wyniki kształcenia. Pomimo trwających reform dostęp do środków wsparcia pozostaje niewystarczający, zwłaszcza w przypadku uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, co utrudnia równy i sprzyjający włączeniu społecznemu dostęp do edukacji o wysokiej jakości.

(44) Utrzymują się znaczne niedobory wykwalifikowanej siły roboczej, które dotykają ponad połowę przedsiębiorstw i odzwierciedlają niedopasowanie umiejętności siły roboczej do potrzeb rynku pracy. Chociaż poczyniono pewien postęp w zakresie edukacji dorosłych, poziom uczestnictwa pozostaje na niskim poziomie, zwłaszcza wśród pracowników o niskich umiejętnościach. Poziom uczestnictwa w uczeniu się w miejscu pracy nadal jest niższy od średniej UE, utrzymuje się niedobór podstawowych umiejętności cyfrowych, a poziom uczestnictwa kobiet w STEM jest niski. Przyjęto środki mające na celu reformę kształcenia i szkolenia zawodowego oraz wzmocnienie ścieżek STEM poprzez poprawę umiejętności matematycznych na poziomie szkół średnich II stopnia. Konieczne są dalsze działania na rzecz zwiększenia skali podnoszenia i zmiany kwalifikacji, wzmocnienia kształcenia nauczycieli, usprawnienia wdrażania reform programów nauczania oraz zwiększenia liczby osób podejmujących kształcenie na kierunkach STEM, w tym poprzez przekształcenie średnich szkół zawodowych w wyspecjalizowane instytucje ukierunkowane na STEM oraz ściślejszą współpracę z pracodawcami i instytucjami szkolnictwa wyższego. Jednocześnie niski odsetek osób z wyższym wykształceniem, znaczny odpływ studentów i niski odsetek powrotów, zwłaszcza w sektorach o dużym zapotrzebowaniu na pracowników, negatywnie wpływają na dostępność wykwalifikowanych pracowników. W tym kontekście integracja obywateli państw trzecich na rynku pracy pozostaje ograniczona i rozdrobniona oraz brak jest kompleksowych ram wspierających ich długoterminową integrację. Skuteczniejsze zatrzymywanie i przyciąganie wykwalifikowanych pracowników pomogłoby przeciwdziałać niedoborom siły roboczej i wspierać długoterminową konkurencyjność gospodarczą.

(45) Odporność słowackiego systemu opieki zdrowotnej pozostaje pod znaczną presją ze względu na niedobór i starzenie się pracowników służby zdrowia. Poziom zatrudnienia jest niższy od średniej unijnej – brakuje 21 % lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, a prawie jedna czwarta pielęgniarek zbliża się do wieku emerytalnego. Pomimo niedawnych podwyżek wynagrodzeń dla części personelu medycznego utrzymują się wyzwania związane z zatrzymaniem pracowników, spowodowane złymi warunkami pracy, niewielkim zainteresowaniem karierą w podstawowej opiece zdrowotnej i migracją wewnętrzną. Wysiłki na rzecz wyeliminowania luk kadrowych i infrastrukturalnych są nadal niewystarczające, a w 2023 r. na profilaktykę przeznaczono zaledwie 2,7 % wydatków na opiekę zdrowotną, co jest wynikiem znacznie niższym od średniej unijnej. Pomimo utworzenia, dzięki finansowaniu z RRP, nowych placówek medycznych oraz rozszerzenia programów badań przesiewowych środki te nie doprowadziły dotychczas do istotnej poprawy dostępności ani równości dostępu do opieki zdrowotnej. Utrzymujące się zadłużenie i duże opóźnienia w płatnościach w dużych szpitalach państwowych odzwierciedlają nieefektywność systemu, spotęgowaną wysokimi kosztami własnymi. RRP przyczynił się do pewnej poprawy koordynacji usług opieki zdrowotnej. Konieczne są jednak dalsze wysiłki na rzecz wzmocnienia podstawowej opieki zdrowotnej i opieki profilaktycznej, w szczególności dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zabezpieczenia dostaw kluczowych produktów medycznych oraz zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych.

(46) Usługi opieki długoterminowej są nadal niedofinansowane i pozostają raczej ograniczone, zwłaszcza w przypadku słabszych grup społecznych. Ze względu na starzenie się społeczeństwa przewiduje się, że w perspektywie średnio- i długoterminowej wzrosną wydatki publiczne na opiekę długoterminową. Niedobory siły roboczej i dysproporcje regionalne ograniczają świadczenie usług, zwłaszcza na obszarach wiejskich i we wschodnich regionach Słowacji. Pomimo pewnych wstępnych reform i inwestycji wprowadzonych w ramach RRP w poszczególnych regionach dostęp do przystępnej cenowo i wysokiej jakości opieki długoterminowej pozostaje nierównomierny, a opieka środowiskowa jest nadal niewystarczająco rozwinięta.

(47) W kontekście bliskich powiązań między gospodarkami państw członkowskich należących do strefy euro i ich wspólnego wkładu w funkcjonowanie unii gospodarczej i walutowej Rada zaleciła w 2026 r. państwom członkowskim będącym członkami strefy euro podjęcie działań, w tym poprzez ich RRP, w celu wdrożenia zalecenia dotyczącego polityki gospodarczej strefy euro na 2026 r. W przypadku Słowacji zalecenie 1 ma pomóc we wdrożeniu pierwszego, drugiego, trzeciego i piątego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 2 – we wdrożeniu czwartego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenie 3 – we wdrożeniu ósmego i dziewiątego zalecenia dotyczącego strefy euro, zalecenia 4 i 5 – we wdrożeniu siódmego zalecenia dotyczącego strefy euro, a zalecenie 6 – we wdrożeniu piątego zalecenia dotyczącego strefy euro.

(48) W świetle dokonanej przez Komisję szczegółowej oceny sytuacji i stwierdzonego przez nią istnienia zakłóceń równowagi zalecenia na mocy art. 6 rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 znajdują odzwierciedlenie w zaleceniach.1, 2, 3 i 5. Polityki, o których mowa w zaleceniu 1, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z rynkiem mieszkaniowym i zadłużeniem gospodarstw domowych. Polityki, o których mowa w zaleceniach 1, 2 i 5, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z saldem obrotów z zagranicą i z saldem sektora instytucji rządowych i samorządowych. Polityki, o których mowa w zaleceniach 1, 3 i 5, pomagają zaradzić podatnościom na zagrożenia związanym z konkurencyjnością. Zalecenia 1, 2, 3 i 5 przyczyniają się zarówno do korygowania zakłóceń równowagi, jak i do realizacji zalecenia w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro z 2026 r., zgodnie z motywem 47,

NINIEJSZYM ZALECA Słowacji podjęcie w latach 2026 i 2027 działań mających na celu:

1. Dalsze przestrzeganie maksymalnych stóp wzrostu wydatków netto zaleconych przez Radę w dniu 21 stycznia 2025 r. w celu likwidacji nadmiernego deficytu, przy jednoczesnym wykorzystaniu elastyczności w ramach krajowej klauzuli wyjścia uruchomionej przez Radę. Zwiększenie ogólnych wydatków na obronę i bezpieczeństwo oraz gotowości obronnej i w zakresie bezpieczeństwa, a jednocześnie zapewnienie stabilności długu i efektywności wydatków, a także stopniowe dostosowywanie budżetu w celu utrzymania strukturalnie wyższych wydatków na obronę. Zapewnienie, aby środki wprowadzane w celu złagodzenia skutków wzrostu cen energii miały charakter tymczasowy, były ukierunkowane na ochronę gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji lub zaspokojenie potrzeb przedsiębiorstw energochłonnych i utrzymywały zachęty do oszczędzania energii oraz aby koszty fiskalne tych środków były zgodne ze zobowiązaniami wynikającymi z ram fiskalnych UE. Dostosowanie struktury podatkowej w taki sposób, by stała się bardziej efektywna, m.in. przez zmniejszenie czynników zniechęcających na rynku pracy oraz wykorzystywanie w szerszym zakresie podatków środowiskowych i pobieranych okresowo podatków od nieruchomości. Uproszczenie systemu podatkowego i poprawę efektywności wydatków, w tym przez dostosowanie przeglądów wydatków do procesu budżetowego. Dalszą poprawę przestrzegania przepisów podatkowych, w tym poprzez dalszą cyfryzację administracji podatkowej. Utrzymanie zachęt cenowych do oszczędzania energii i lepsze ukierunkowanie wydatków socjalnych. Przyspieszenie budownictwa mieszkaniowego przez usprawnienie planowania przestrzennego i wydawania pozwoleń, rozwój prywatnego rynku wynajmu oraz promowanie przystępnych cenowo mieszkań i mieszkań socjalnych, w tym możliwości zachowania mieszkań w przypadku słabszych grup społecznych.

2. Zapewnienie ciągłości reform i inwestycji realizowanych w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Przyspieszenie działań służących realizacji programów polityki spójności, w stosownych przypadkach w oparciu o realokację środków na priorytety strategiczne i elastyczność uzgodnioną w kontekście śródokresowego przeglądu ram polityki spójności. Zajęcie się wyjątkowymi problemami społeczno-gospodarczymi, zagrożeniami bezpieczeństwa i wyzwaniami w zakresie gotowości cywilnej, które dotyczą regionów na zewnętrznej wschodniej granicy UE, z uwzględnieniem potrzeby inwestowania w infrastrukturę podwójnego zastosowania.

3. Poprawę otoczenia działalności gospodarczej dzięki stworzeniu bardziej przewidywalnych ram regulacyjnych oraz zapewnienie, by oceny skutków i konsultacje z zainteresowanymi stronami były włączone do procesu legislacyjnego. Usunięcie utrzymujących się barier w świadczeniu usług. Zajęcie się problemem rozdrobnienia struktur zarządzania, w tym poprzez przygotowanie reformy zarządzania na szczeblu lokalnym. Usprawnienie świadczenia usług administracji elektronicznej oraz poprawę doświadczeń użytkowników w zakresie korzystania z tych usług. Zapewnienie przejrzystych i konkurencyjnych procedur udzielania zamówień publicznych. Wzmocnienie systemu sądownictwa, w tym jego niezależności, i poprawę skuteczności systemu antykorupcyjnego, m.in. przez zapewnienie prowadzenia odpowiednich, autonomicznych i skutecznych czynności wykrywania, prowadzenia postępowań przygotowawczych i ścigania w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu oraz wystarczających, specjalistycznych zdolności na szczeblu policji i prokuratury.

4. Dalsze rozwijanie łączności gigabitowej, w szczególności na obszarach o niedostatecznym zasięgu sieci. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych, w szczególności wśród MŚP, przez usunięcie wąskich gardeł we wdrażaniu tych technologii. Poprawę polityki w zakresie badań naukowych i innowacji przez dalsze zwiększanie publicznych inwestycji w badania naukowe i rozwój, usprawnienie zarządzania badaniami naukowymi i innowacjami oraz systemów finansowania i oceny, motywowanie do współpracy między przedsiębiorstwami a sektorem badawczym oraz przez przegląd systemu zachęt podatkowych na rzecz badań i rozwoju w celu zapewnienia większego wsparcia dla MŚP.

5. Wspieranie inwestycji służących zwiększaniu konkurencyjności przemysłu, w tym przez tworzenie zachęt do dekarbonizacji i elektryfikacji oraz dywersyfikacji gospodarki. Przyspieszenie dywersyfikacji dostaw energii w celu stopniowego uniezależnienia się od rosyjskich źródeł. Przyspieszenie wprowadzania odnawialnych źródeł energii, w szczególności energii wiatrowej, oraz zwiększenie efektywności procedur przyłączania do sieci. Wspieranie dalszych inwestycji w sieci, w szczególności w sieci elektroenergetyczne, i w dekarbonizację sektora ciepłowniczego. Wspieranie dalszego upowszechniania mobilności bezemisyjnej, zreformowanie zarządzania inwestycjami transportowymi oraz modernizację i zwiększenie inwestycji w zrównoważoną infrastrukturę transportową, w szczególności sieć kolejową. Poprawę w zakresie gospodarowania odpadami stanowiącymi zasoby i ponownego wykorzystania odpadów komunalnych i opakowaniowych, a także ochronę zasobów naturalnych oraz zwiększenie odporności na zmianę klimatu i odporności gospodarki wodnej, m.in. przez uwzględnianie rozwiązań opartych na zasobach przyrody i dokończenie procesu wyznaczania parków narodowych.

6. Zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy grup niedostatecznie reprezentowanych, zwłaszcza w regionach, w których występuje wysokie bezrobocie, oraz propagowanie bardziej elastycznej organizacji czasu pracy. Zwiększenie dostępności przystępnej cenowo, wysokiej jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w przypadku dzieci poniżej 3. roku życia. Zapewnienie równego i sprzyjającego włączeniu społecznemu dostępu do edukacji o wysokiej jakości na wszystkich poziomach, ze szczególnym uwzględnieniem nauczania umiejętności podstawowych, w tym dzieci pochodzących ze środowisk defaworyzowanych. Zwiększenie skali dostępnych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji, m.in. przez inwestowanie w umiejętności cyfrowe i kształcenie nauczycieli, oraz zwiększenie liczby osób podejmujących kształcenie na kierunkach STEM. Skuteczniejsze zatrzymywanie i przyciąganie wykwalifikowanych pracowników w celu rozwiązania problemu niedoboru siły roboczej. Poprawę świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej oraz rozszerzenie środków w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Wzmocnienie odporności i stabilności finansów publicznych w sektorze opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz zapewnienie przystępnej cenowo i wysokiej jakości opieki długoterminowej, w szczególności poprzez dalszy rozwój usług opieki środowiskowej.

Sporządzono w Brukseli dnia 10 lipca 2026 r.

W imieniu Rady

Przewodniczący

S. HARRIS